

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗУБКОВА ЛЮБОВ АНАТОЛІЇВНА

УДК 347.763/.764

**ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ВЛАСНИКІВ НАЗЕМНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ**

12.00.03 – цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національній академії внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України.

Науковий керівник

кандидат юридичних наук, доцент
Пилипенко Світлана Анатоліївна,
Національна академія внутрішніх справ,
професор кафедри цивільного права і процесу

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, доцент
Отрадна Олесь Олександрівна,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
професор кафедри цивільного права

кандидат юридичних наук, доцент
Кульчій Олег Олександрович,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри правознавства

Захист відбудеться ____ 2016 р. о ____ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.007.06 в Національній академії внутрішніх справ за адресою: ДП-680, м. Київ, пл. Солом'янська, 1.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національної академії внутрішніх справ за адресою: ДП-680, м. Київ, пл. Солом'янська, 1.

Автореферат розіслано ____ 2016 р.

В.о. ученого секретаря
спеціалізованої вченої ради

Г.В. Чурпіта

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів на сьогодні є найбільшим і найдинамічнішим сектором ринку страхування, в межах якого громадяни всередині країни та при виїзді за кордон заздалегідь страхують себе від несприятливих наслідків на дорогах шляхом внесення грошових внесків до фонду спеціалізованої організації (страховика), яка при настанні вказаних наслідків виплачує страхувальнику або іншій особі обумовлену суму.

В умовах активних реформ, які проводяться в Україні, а також у зв'язку із активними євроінтеграційними процесами, зокрема перспективою створення спільної зони вільного руху автотранспортних засобів, проблематика реформування інституту страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів стає дедалі актуальнішою. Крім того, важливість ефективного правового регулювання страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів обумовлюється постійним зростанням кількості автотранспортних засобів в Україні, що, у свою чергу, зумовлює зростання кількості дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП).

На сьогодні правове регулювання страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні здійснюється Цивільним кодексом України (далі – ЦК України), а також низкою спеціальних законів, зокрема Законом України «Про страхування» і Законом України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів». Водночас, указані нормативно-правові акти не забезпечують ефективного правового регулювання інституту страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, не відповідають сучасним тенденціям розвитку суспільних відносин, а також головним векторам євроінтеграційних процесів, в яких бере участь Україна.

На доктринальному рівні проблематика цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів частково була висвітлена в дисертаціях В. М. Никифорака «Договір страхування відповідальності» (2002 р.), К. О. Лібіх «Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів та його розвиток в Україні» (2010 р.), О. О. Кульчія «Правове регулювання договірних відносин обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» (2013 р.).

Крім того, деякі аспекти цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів у своїх роботах досліджували: С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, Т. В. Боднар, В. І. Борисова, А. Б. Гриняк, О. В. Дзера, А. С. Довгерт, Ю. О. Заїка, Л. Л. Кінащук, В. М. Коссак, Н. С. Кузнєцова, В. В. Луць, Р. А. Майданик, Л. Л. Нескороджена, Н. Б. Пацурія, С. А. Пилипенко, І. В. Спасибо-Фатєєва, Є. О. Харитонов,

О. І. Харитонova, Я. М. Шевченко, Н. П. Якібчук, В. Л. Яроцький та ін.

Здобутки зазначених вчених є підґрунтям для подальших наукових досліджень даної проблематики, адже наявні на сьогодні наукові праці не дають вичерпних відповідей щодо шляхів розв'язання усіх проблем інституту цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів. У сучасних умовах потребують подальшої оптимізації майже всі елементи механізму цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів, що підкреслює актуальність та перспективність обраного напрямку наукового пошуку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2010–2014 рр., затвердженого наказом МВС України від 29 липня 2010 р. № 347, Основних напрямків наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2014–2017 рр. (у межах п. 1.2.6 «Актуальні проблеми цивільного права в умовах реформування цивільного законодавства»), передбачено річними планами науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт Національної академії внутрішніх справ на 2012–2015 рр.

Мета і задачі дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є розв'язання теоретичних і практичних проблем цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі *задачі*:

- визначити стан наукової розробки проблеми та методологічні засади дослідження цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів;
- простежити становлення та розвиток законодавства про страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні;
- проаналізувати зарубіжний досвід цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів;
- сформулювати поняття, визначити сутність та виокремити види договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів;
- встановити суб'єктів та предмет договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів;
- охарактеризувати зміст договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів;
- визначити порядок укладення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів;
- виокремити специфіку виконання договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів;

- визначити особливості припинення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів;
- виробити пропозиції щодо удосконалення цивільного законодавства України у контексті правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у сфері страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Предмет дослідження – цивільно-правове регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Методи дослідження. У ході дослідження використовувалась сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання правових явищ, зокрема, історико-правовий, порівняльно-правовий, формально-логічний, системно-структурний, формально-юридичний методи. Історико-правовий метод було застосовано для визначення стану наукових досліджень проблеми цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів, а також розвитку цивільного законодавства у контексті окресленої проблематики (*підрозділи 1.1–1.2*). Використання порівняльно-правового методу дозволило дослідити зарубіжний досвід цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів (*підрозділ 1.3*). За допомогою формально-логічного методу було проведено логічний, етимологічний і морфологічний аналіз положень ЦК України, Закону України «Про страхування», Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», а також інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у цій сфері (*підрозділи 1.3, 2.1–2.3*). Системно-структурний метод застосовувався для визначення місця страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в системі інших видів страхування (*підрозділи 1.1–1.3*). Формально-юридичний метод слугував універсальним засобом аргументації наукових висновків і розроблення науково-обґрунтованих пропозицій щодо оптимізації цивільного законодавства України у контексті окресленої проблеми (*підрозділи 2.1–2.3, 3.1–3.3*).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень інституту цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні.

У результаті проведеного дослідження сформульовано та обґрунтовано, а також додатково аргументовано низку наукових положень і висновків, які виносяться на захист, зокрема:

вперше:

- визначено, що при укладенні договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

не завжди дотримується вимога щодо відповідності волевиявлення суб'єкта цього договору його внутрішній волі;

- доведено необхідність законодавчої регламентації можливості укладення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів зі скороченням строком дії та договору «вихідного дня»;

- виокремлено форми пропозиції укласти договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (форми оферти), а саме: 1) направлення страхового полісу страхувальнику; 2) розміщення страхового полісу на веб-сайті; 3) усне повідомлення про істотні умови договору;

- обґрунтовано тезу, відповідно до якої положення закону щодо чинності договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів у разі відчуження останніх, а також смерті власника (правомірного володільця транспортного засобу) суперечать суті відповідного виду страхування. Адже однією з його характерних ознак є індивідуалізація суб'єктів страхових відносин, яка виражається в індивідуальному обчисленні суми страхових внесків, відповідно до величини ризику, що обумовлюється застосуванням відповідних коефіцієнтів, зокрема таких, як відсутність страхових випадків, що настали з вини особи, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, строку її водійського стажу тощо;

- визначено, що при удосконаленні цивільного законодавства у сфері страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, необхідно: а) дотримуватися балансу між захистом прав та інтересів страхувальників та осіб, цивільно-правова відповідальність яких застрахована, і забезпеченням платоспроможності страховиків; б) враховувати принцип свободи договору, тобто при визначенні умов договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів недопустимо примусово встановлювати обмеження; в) гарантувати захист прав та інтересів осіб, потерпілих внаслідок використання наземного транспортного засобу;

удосконалено:

- поняття правовідносин, які виникають внаслідок страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, які визначені як суспільні відносини, врегульовані нормами цивільного права, суб'єкти яких (страховик, страхувальник, особа, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, і потерпілий (третя особа)) наділені суб'єктивними цивільними правами та обов'язками, які опосередковують відшкодування потерпілому збитків, завданих внаслідок настання страхової події;

- положення про доцільність класифікації договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів залежно від внутрішньої волі сторін на договори обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів і

договори добровільного страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Встановлено, що основною відмінністю між цими договорами є імперативний характер першого договору (укладається на підставі прямої вказівки закону незалежно від внутрішньої волі його сторін), оскільки при укладенні договору добровільного страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів волевиявлення його суб'єктів завжди є вільним і відповідає їх внутрішній волі;

- критерії розмежування понять «суброгація» та «регрес»: обґрунтовано, що виплата страхового відшкодування може мати характер як правозмінюючого юридичного факту (суброгація), так і правоприпиняючого чи правовстановлюючого юридичного факту (регрес в порядку, визначеному ст. 1191 ЦК України);

- обґрунтування необхідності закріплення на законодавчому рівні права проведення незалежної експертизи транспортного засобу, при використанні якого та (або) (якому) завдано шкоду при настанні страхового випадку;

дістали подальшого розвитку:

- наукові судження щодо поняття договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, який визначено як домовленість двох сторін (страховика і страхувальника), відповідно до якої одна сторона (страховик) зобов'язується у разі настання внаслідок використання наземного транспортного засобу певної події (страхового випадку) виплатити потерпілому (третій особі, якій завдано шкоду) грошову суму (страхову виплату), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у встановлені договором строки та виконувати інші умови договору;

- положення щодо суб'єктного складу правовідносин, що виникають на підставі договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Доведено, що до суб'єктів указаних правовідносин належать: страховик – юридична особа, яка має право здійснювати страхову діяльність на території України і яка взяла на себе зобов'язання у разі настання внаслідок використання наземного транспортного засобу страхового випадку виплатити потерпілому страхову виплату; страхувальник – фізична чи юридична особа, яка уклала договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів і зобов'язалася сплачувати страхові платежі у встановлені цим договором строки та виконувати інші умови договору; особа, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, – страхувальник або інша особа, визначена у договорі страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, яка на відповідних правових підставах використовує відповідний транспортний засіб; потерпілий – третя особа (фізична або юридична особа), якій завдано шкоди внаслідок використання указанного в договорі наземного транспортного засобу;

- обґрунтування належності договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів до такого виду

договорів, як договір на користь третьої особи, оскільки страховик виконує свій обов'язок на користь третьої особи – сплачує страхову виплату потерпілому;

– положення про форму договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Доведено, що доцільно запровадити дві форми зазначеного договору: 1) письмову форму (не на бланках суворої звітності); 2) електронну форму із внесенням необхідної інформації до електронної бази страхових полісів, що відповідатиме міжнародній практиці.

На підставі проведеного дослідження розроблено низку пропозицій щодо удосконалення цивільного законодавства України. Зокрема, пропонується виключити статтю 13 із змісту Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», а також викласти у новій редакції п. 1 ч. 3 ст. 33 указанного Закону, а саме: «Водії та власники транспортних засобів, причетних до дорожньо-транспортної пригоди, власники пошкодженого майна зобов'язані зберігати пошкоджене майно (у тому числі транспортні засоби) у такому стані, в якому воно знаходилося після дорожньо-транспортної пригоди, до того часу, поки його не огляне призначений страховиком (у випадках, передбачених статтею 41 цього Закону, – Моторне (транспортне) страхове бюро України) представник (працівник, аварійний комісар, спеціаліст або експерт), а також забезпечити йому доступ до пошкодженого майна для проведення його огляду в порядку, визначеному договором страхування».

Практичне значення одержаних результатів полягає у використанні та можливості використання розроблених пропозицій та висновків:

– у науково-дослідній роботі – під час проведення наукових досліджень у галузі цивільного права з питань страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 27.10.2015 р.);

– у законотворчій діяльності – в процесі удосконалення цивільного законодавства України, що регулює відносини у сфері страхування;

– у правозатосовній діяльності – при розгляді цивільних справ, розробленні проектів постанов Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також під час підготовки науково-практичних коментарів до Цивільного кодексу України (акт впровадження ПрАТ «НФСК «Добробут» від 02.11.2015 р.; акт впровадження Апеляційного суду м. Києва);

– у навчально-методичній роботі – при викладанні навчальних дисциплін «Цивільне право», «Страхове право»; при підготовці підручників і навчальних посібників, а також навчально-методичних матеріалів з відповідних дисциплін (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 27.10.2015 р.).

Апробація результатів дисертації. Результати дисертаційного дослідження оприлюднено на 6 науково-практичних і науково-теоретичних конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції «Правова

держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні» (м. Ужгород, 16–17 лютого 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток правової системи України в умовах сьогодення» (м. Донецьк, 16–17 лютого 2013 р.); VI Всеукраїнській науково-теоретичній конференції «Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції» (м. Київ, 30 жовтня 2014 р.); Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Реформування правової системи України під впливом євроінтеграційних процесів» (м. Херсон, 13–14 березня 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права» (м. Львів, 20–21 березня 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання теорії та практики застосування сучасного вітчизняного та міжнародного права» (м. Київ, 12–13 червня 2015 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації викладені в 13 публікаціях, у тому числі в 6 статтях у наукових фахових виданнях України, в 1 статті у фаховому виданні іншої держави, 6 тезах виступів на науково-практичних і науково-теоретичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, 3 розділів, що містять 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (331 найменування на 35 сторінках) і 3 додатків (на 4 сторінках). Повний обсяг дисертації становить 197 сторінок, із них загальний обсяг основного тексту – 158 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність обраної теми дисертації, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначаються мета, задачі, об'єкт, предмет, методи дослідження, розкриваються наукова новизна одержаних результатів, їх практичне значення, наводяться дані про апробацію результатів дослідження та їх публікацію.

Розділ 1 «Теоретико-правові та методологічні засади дослідження цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів» складається з трьох підрозділів і присвячений визначенню стану наукової розробки проблеми та методологічних засад дослідження цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів, простеженню еволюції становлення та розвитку відповідного законодавства, дослідженню зарубіжного досвіду цивільно-правового регулювання даного інституту.

У *підрозділі 1.1 «Стан наукової розробки питання та методологічні засади дослідження цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів»* визначено, що наявні на сьогодні спеціальні монографічні дослідження не розв'язують всіх проблемних питань правового регулювання зазначеного виду страхування. Зокрема, на доктринальному рівні предметом наукового дослідження

В. М. Никифорака «Договір страхування відповідальності» (2002 р.) став договір страхування відповідальності в цілому. К. О. Лібих у своєму дисертаційному дослідженні «Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів та його розвиток в Україні» (2010 р.) розглянула особливості страхування з економічної точки зору. Дисертаційне дослідження О. О. Кульчія «Правове регулювання договірних відносин обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» (2013 р.) присвячено аналізу відповідних договірних відносин. З огляду на викладене, зроблено висновок про те, що ступінь наукової розробки проблематики цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів є доволі низьким.

Зазначено, що у ході дослідження використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання правових явищ, зокрема, історико-правовий, порівняльно-правовий, формально-логічний, системно-структурний, формально-юридичний методи.

У підрозділі 1.2 «Становлення та розвиток законодавства про страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні» встановлено, що страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів з'явилося вперше в країнах Західної Європи у 30-х роках ХХ століття. Саме у той час було закладено підвалини формування системи уявлень про форми та мету страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів.

В Україні правове регулювання відносин страхування бере свій початок з прийняття 7 березня 1996 року Закону України «Про страхування». Водночас, указаний Закон регламентував не тільки цивільно-правові, але й організаційні, управлінські та інші відносини у відповідній сфері.

Першим кодифікованим актом, який найбільш повно та комплексно врегулював цивільно-правові відносини у сфері страхування, став ЦК України 2003 року. Втім, необхідність запровадження обов'язкового страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні все одно залишалась, що було обумовлено постійним збільшенням кількості автотранспортних засобів, інтенсифікацією та незадовільним станом безпеки дорожнього руху, дорожніх шляхів, високим показником аварійності, травматизму і смертності внаслідок ДТП.

Прийняття 1 липня 2004 року Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», що супроводжувалося офіційним включенням України до складу повних членів Міжнародної системи страхування «Зелена картка», стало важливим етапом регулювання правовідносин з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Проте довготривалий процес становлення інституту обов'язкового

страхування відповідальності власників автотранспортних засобів в Україні на сьогодні не можна вважати завершеним, адже законодавство України у цій сфері потребує внесення якісно нових змін, обумовлених постійною динамікою відповідних суспільних відносин.

Підрозділ 1.3 «Зарубіжний досвід цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів» присвячений дослідженню зарубіжного досвіду цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Проведений комплексний аналіз цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів показав, що на сьогодні в європейських країнах існує добре налагоджена система забезпечення захисту інтересів потерпілого в ДТП. Водночас, помітною є різниця між системами страхування, які застосовуються в різних країнах, за відсутності такої системи в одній країні, яка була б ідеальною для іншої.

Обґрунтовано доцільність запозичення позитивного досвіду цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів, зокрема таких країн, як Великобританія, Ірландія, Німеччина та Швейцарія, для оптимізації законодавства України у зазначеній сфері.

Розділ 2 «Юридична характеристика договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» складається з трьох підрозділів, у межах яких формулюється поняття, визначається сутність та види договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, окреслюється коло суб'єктів, предмет та зміст відповідного договору.

У підрозділі 2.1 *«Поняття, сутність та види договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»* визначено, що правовідносинами, які виникають внаслідок страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, є суспільні відносини, врегульовані нормами цивільного права, суб'єкти яких (страховик, страхувальник, особа, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, і потерпілий (третя особа)) наділені суб'єктивними цивільними правами та обов'язками, які опосередковують відшкодування потерпілому збитків, завданих внаслідок настання страхової події.

Сформульовано поняття договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, який визначено як домовленість двох сторін (страховика і страхувальника), відповідно до якої одна сторона (страховик) зобов'язується у разі настання внаслідок використання наземного транспортного засобу певної події (страхового випадку) виплатити потерпілому (третій особі, якій завдано шкоду) грошову суму (страхову виплату), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у встановлені договором строки та виконувати інші умови договору.

Обґрунтовано належність договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів до такого виду договорів, як договір на користь третьої особи, оскільки страховик виконує свій обов'язок на користь третьої особи – сплачує страхову виплату потерпілому.

Залежно від внутрішньої волі сторін договори страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів класифіковано на: а) договори обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів; б) договори добровільного страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Встановлено, що основною відмінністю між цими договорами є імперативний характер першого договору (укладається на підставі прямої вказівки закону незалежно від внутрішньої волі його сторін). Водночас, при укладенні договору добровільного страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів волевиявлення його суб'єктів завжди є вільним і відповідає їх внутрішній волі.

Підрозділ 2.2 «Суб'єкти та предмет договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» присвячено визначенню суб'єктного складу та предмету договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Доведено, що до суб'єктів указаних правовідносин належать: страховик – юридична особа, яка має право здійснювати страхову діяльність на території України і яка взяла на себе зобов'язання у разі настання внаслідок використання наземного транспортного засобу страхового випадку виплатити потерпілому страхову виплату; страхувальник – фізична чи юридична особа, яка уклала договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів і зобов'язалася сплачувати страхові платежі у встановлені цим договором строки та виконувати інші умови договору; особа, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, – страхувальник або інша особа, визначена у договорі страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, яка на відповідних правових підставах використовує відповідний транспортний засіб; потерпілий – третя особа (фізична або юридична особа), якій завдано шкоди внаслідок використання указанного в договорі наземного транспортного засобу.

Предмет договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів – це відповідальність, однією з умов виникнення якої є завдання шкоди життю, здоров'ю чи майну третіх осіб внаслідок використання транспортного засобу.

У *підрозділі 2.3 «Зміст договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»* встановлено, що зміст договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів становлять істотні умови договору, як-от: предмет договору страхування; розмір страхової суми; страховий випадок; розмір страхового внеску, строк його сплати; страховий тариф; строк дії договору; порядок зміни і припинення дії договору; умови здійснення страхової

виплати; причини відмови у страховій виплаті; права та обов'язки сторін; відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору; інші умови за згодою сторін.

Зроблено висновок про те, що при удосконаленні цивільного законодавства щодо страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, необхідно: а) дотримуватися балансу між захистом прав та інтересів страхувальників та осіб, цивільно-правова відповідальність яких застрахована, і забезпеченням платоспроможності страховиків; б) враховувати принцип свободи договору, тобто при визначенні умов договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів недопустимо примусово встановлювати обмеження; в) гарантувати захист прав та інтересів осіб, потерпілих внаслідок використання наземного транспортного засобу.

Розділ 3 «Укладення, виконання та припинення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» складається із трьох підрозділів, у межах яких досліджується порядок укладення, виконання та припинення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

У підрозділі 3.1 *«Порядок укладення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»* встановлено, що при укладенні договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів не завжди дотримується вимога щодо відповідності волевиявлення суб'єкта цього договору його внутрішній волі.

Доведено, що укладення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів здійснюється у два етапи: 1) висловлення пропозиції укласти договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів; 2) прийняття пропозиції укласти договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Виокремлено форми пропозиції укласти договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (форми оферти), а саме: 1) направлення страхового полісу страхувальнику; 2) розміщення страхового полісу на веб-сайті; 3) усне повідомлення про істотні умови договору.

Доведено, що договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів може укладатися в: 1) письмовій формі (не на бланках суворої звітності); 2) електронній формі із внесенням необхідної інформації до електронної бази страхових полісів, що відповідатиме міжнародній практиці.

Обґрунтовано необхідність законодавчої регламентації можливості укладення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів зі скороченим строком дії та договору «вихідного дня».

У підрозділі 3.2 «Виконання договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» визначено, що виконання договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів полягає у здійсненні його сторонами суб'єктивних прав та виконанні юридичних обов'язків, передбачених договором. У відповідному контексті виокремлено критерії розмежування понять «суброгація» та «регрес», зокрема, обстоюється позиція, відповідно до якої виплата страхового відшкодування може мати характер як правозмінюючого юридичного факту (суброгація), так і правоприпиняючого чи правовстановлюючого юридичного факту (регрес в порядку, визначеному ст. 1191 ЦК України).

Аргументовано доцільність закріплення на законодавчому рівні права проведення незалежної експертизи транспортного засобу, при використанні якого та (або) якому завдано шкоду при настанні страхового випадку.

Розроблено низку пропозицій щодо удосконалення цивільного законодавства. Зокрема, з метою реалізації принципу рівності всіх учасників цивільних відносин, а також для забезпечення доступу до пошкодженого майна (транспортних засобів) і проведення його огляду запропоновано виключити статтю 13 зі змісту Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», а пункт 1 частини 3 статті 33 цього Закону викласти у новій редакції, а саме: «Водії та власники транспортних засобів, причетні до дорожньо-транспортної пригоди, власники пошкодженого майна зобов'язані зберігати пошкоджене майно (у тому числі транспортні засоби) у такому стані, в якому воно знаходилося після дорожньо-транспортної пригоди, до того часу, поки його не огляне призначений страховиком (у випадках, передбачених статтею 41 цього Закону, – Моторне (транспортне) страхове бюро України) представник (працівник, аварійний комісар, спеціаліст або експерт), а також забезпечити йому доступ до пошкодженого майна для проведення його огляду в порядку, визначеному договором страхування».

У підрозділі 3.3 «Припинення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» визначено, що підставами припинення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів є: закінчення строку дії; виконання страховиком зобов'язань перед страхувальником у повному обсязі; несплата страхувальником страхових платежів у встановлені договором строки; ліквідація страхувальника – юридичної особи або смерть страхувальника – фізичної особи чи втрата ним дієздатності, за винятком випадків, передбачених законом; ліквідація страховика у порядку, встановленому законодавством України; ухвалення судового рішення про визнання договору страхування недійсним; інші випадки, передбачені законодавством України.

Обґрунтовано, що положення закону щодо чинності договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів у

разі відчуження останніх, а також смерті власника (правомірного володільця транспортного засобу) суперечать суті відповідного виду страхування. Адже однією з його характерних ознак є індивідуалізація суб'єктів страхових відносин, яка виражається в індивідуальному обчисленні суми страхових внесків, відповідно до величини ризику, що обумовлюється застосуванням відповідних коефіцієнтів, зокрема таких, як відсутність страхових випадків, що настали з вини особи, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, строку її водійського стажу тощо. З метою розв'язання зазначеної колізії запропоновано у разі відчуження транспортного засобу, а також смерті власника (правомірного володільця) транспортного засобу вважати договір страхування його цивільно-правової відповідальності припиненим.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано шляхи вирішення окремих питань, пов'язаних із цивільно-правовим регулюванням страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів. Проведене дослідження дало можливість сформулювати пропозиції, спрямовані на удосконалення цивільного законодавства України.

Найбільш вагомими науковими результатами роботи є такі положення.

1. Договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів – це домовленість двох сторін (страховика і страхувальника), відповідно до якої одна сторона (страховик) зобов'язується у разі настання внаслідок використання наземного транспортного засобу певної події (страхового випадку) виплатити потерпілому (третій особі, якій завдано шкоду) грошову суму (страхову виплату), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у встановлені договором строки та виконувати інші умови договору.

2. Договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за своєю юридичною природою є договором на користь третьої особи, оскільки страховик виконує свій обов'язок на користь третьої особи – сплачує страхову виплату потерпілому.

3. Договори страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів доцільно класифікувати залежно від внутрішньої волі сторін на договори обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів і договори добровільного страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. При цьому основною відмінністю між цими договорами є імперативний характер першого договору (укладається на підставі прямої вказівки закону незалежно від внутрішньої волі його сторін), оскільки при укладенні договору добровільного страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів волевиявлення його суб'єктів завжди є вільним і відповідає їх внутрішній волі.

4. До суб'єктів правовідносин, які виникають у зв'язку із страхуванням

цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, належать: страховик – юридична особа, яка має право здійснювати страхову діяльність на території України і яка взяла на себе зобов'язання у разі настання внаслідок використання наземного транспортного засобу страхового випадку виплатити потерпілому страхову виплату; страхувальник – фізична чи юридична особа, яка уклала договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів і зобов'язалася сплачувати страхові платежі у встановлені цим договором строки та виконувати інші умови договору; особа, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, – страхувальник або інша особа, визначена у договорі страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, яка на відповідних правових підставах використовує відповідний транспортний засіб; потерпілий – третя особа (фізична або юридична особа), якій завдано шкоди внаслідок використання указанного в договорі наземного транспортного засобу.

5. Предмет договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів – це відповідна відповідальність, однією з умов виникнення якої є завдання шкоди життю, здоров'ю чи майну третіх осіб внаслідок використання транспортного засобу.

6. Зміст договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів становлять істотні умови договору, як-от: предмет договору страхування; розмір страхової суми; страховий випадок; розмір страхового внеску, строк його сплати; страховий тариф; строк дії договору; порядок зміни і припинення дії договору; умови здійснення страхової виплати; причини відмови у страховій виплаті; права та обов'язки сторін; відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору; інші умови за згодою сторін.

7. Формами пропозиції укласти договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (формами оферти) є: 1) направлення страхового полісу страхувальнику; 2) розміщення страхового полісу на веб-сайті; 3) усне повідомлення про істотні умови договору.

8. Договір страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів може укладатися в: 1) письмовій формі (не на бланках суворої звітності); 2) електронній формі із внесенням необхідної інформації до електронної бази страхових полісів, що відповідатиме міжнародній практиці.

9. Виплата страхового відшкодування може мати характер як правозмінюючого юридичного факту (суброгація), так і правоприпиняючого чи правовстановлюючого юридичного факту (регрес в порядку, визначеному ст. 1191 ЦК України).

10. Положення закону щодо чинності договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів у разі відчуження останніх, а також смерті власника (правомірного володільця транспортного засобу) суперечать суті відповідного виду страхування. Адже

однією з його характерних ознак є індивідуалізація суб'єктів страхових відносин, яка виражається в індивідуальному обчисленні суми страхових внесків, відповідно до величини ризику, що обумовлюється застосуванням відповідних коефіцієнтів, зокрема таких, як відсутність страхових випадків, що настали з вини особи, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, строку її водійського стажу тощо.

На підставі проведеного дослідження розроблено низку пропозицій щодо удосконалення цивільного законодавства. Зокрема, пропонується виключити статтю 13 із змісту Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», а також викласти у новій редакції п. 1 ч. 3 ст. 33 указанного Закону, а саме: «Водії та власники транспортних засобів, причетні до дорожньо-транспортної пригоди, власники пошкодженого майна зобов'язані зберігати пошкоджене майно (у тому числі транспортні засоби) у такому стані, в якому воно знаходилося після дорожньо-транспортної пригоди, до того часу, поки його не огляне призначений страховиком (у випадках, передбачених статтею 41 цього Закону, – Моторне (транспортне) страхове бюро України) представник (працівник, аварійний комісар, спеціаліст або експерт), а також забезпечити йому доступ до пошкодженого майна для проведення його огляду в порядку, визначеному договором страхування».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Зубкова Л. А. Суброгація та регрес в обов'язковому страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні / Л. А. Зубкова // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 3 (88). – С. 53–59.
2. Зубкова Л. А. Генеза приватноправового регулювання обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів / Л. А. Зубкова // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2014. – № 3 (92). – С. 186–197.
3. Зубкова Л. А. Визначення кола осіб, відповідальність яких застраховано за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за законодавством України / Л. А. Зубкова // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2015. – № 1 (94). – С. 197–207.
4. Зубкова Л. А. Проблемні питання судової практики розгляду спорів у зв'язку зі страхуванням цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів / Л. А. Зубкова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. – О., 2015. – № 15. – Т. 2. – С. 58–61.
5. Зубкова Л. А. Щодо процедури укладення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів / Л. А. Зубкова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – Ужгород, 2015. – Вип. 35. – Ч. II. – Т. 2. – С. 123–126.

6. Зубкова Л. А. Деякі аспекти правового регулювання договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів / Л. А. Зубкова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки. – Херсон, 2015. – Вип. 3-2. – Т. 3. – С. 35–38.

7. Зубкова Л. А. Особенности регулирования страхования ответственности владельцев транспортных средств в странах Европейского Союза в контексте евроинтеграционных стремлений Украины / Л. А. Зубкова // Visegrad journal on human rights : Vedecky casopis Fakulty prava Paneuropskej vysokej skoly. – 2014. – № 2/1. – Р. 108–116.

8. Зубкова Л. А. Ретроспективи розвитку нормативно-правового регулювання обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів / Л. А. Зубкова // Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 16–17 лютого 2013 р.). – Ужгород, 2013. – С. 65–67.

9. Зубкова Л. А. Особливості припинення договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, що визначаються законом / Л. А. Зубкова // Розвиток правової системи України в умовах сьогодення : Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 16–17 лютого 2013 р.). – Донецьк, 2013. – С. 38–40.

10. Зубкова Л. А. Розвиток законодавства про страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні / Л. А. Зубкова // Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції : матеріали VI Всеукр. наук.-теор. конф. (м. Київ, 30 жовтня 2014 р.) : [у 2-х ч.]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2014. – Ч. 2. – С. 244–245.

11. Зубкова Л. А. Особливості страхування цивільно-правової відповідальності окремих категорій громадян України / Л. А. Зубкова // Реформування правової системи України під впливом євроінтеграційних процесів : матеріали Міжнар. студ. наук.-практ. конф. (м. Херсон, 13–14 березня 2015 р.) : [у 2-х ч.]. – Херсон : Вид. дім «Гельветика», 2015. – Ч. I. – С. 129–131.

12. Зубкова Л. А. Проблема «укладення» та «набрання чинності» договору страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів / Л. А. Зубкова // Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 20–21 березня 2015 р.). – Л. : Західноукр. орг. «Центр правничих ініціатив», 2015. – С. 54–56.

13. Зубкова Л. А. Питання електронної форми договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників (володільців) транспортних засобів в Україні / Л. А. Зубкова // Актуальні питання теорії та практики застосування сучасного вітчизняного та міжнародного права : міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 12–13 червня 2015 р.). – К. : Центр прав. наук. дослідж., 2015. – С. 28–30.

АНОТАЦІЯ

Зубкова Л. А. Цивільно-правове регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2016.

Дисертація є одним із перших в Україні комплексних наукових досліджень проблеми цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів.

У результаті проведеного дослідження визначено стан наукової розробки проблеми цивільно-правового регулювання страхування відповідальності власників наземних транспортних засобів, окреслено методологічні засади дослідження, простежено еволюцію становлення та розвитку відповідного законодавства, досліджено зарубіжний досвід цивільно-правового регулювання даного інституту. Сформульовано поняття, визначено сутність та види договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, встановлено суб'єктів такого договору, його предмет і зміст. Виокремлено особливості порядку укладення, виконання та припинення договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

На підставі аналізу наукової доктрини, а також чинного цивільного законодавства України внесено пропозиції щодо удосконалення окремих правових норм, що регулюють питання страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Ключові слова: страхування; договір страхування; види страхування; цивільно-правова відповідальність; наземний транспортний засіб; власник; страхове відшкодування.

АННОТАЦИЯ

Зубкова Л. А. Гражданско-правовое регулирование страхования ответственности собственников наземных транспортных средств. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.03 – гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право. – Национальная академия внутренних дел, Киев, 2016.

Диссертация является комплексным научным исследованием проблематики гражданско-правового регулирования страхования ответственности собственников наземных транспортных средств.

Сформулировано понятие договора страхования гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств как договоренности двух сторон (страховщика и страхователя), в соответствии с

которой одна сторона (страховщик) обязуется при наступлении в результате использования наземного транспортного средства определенного события (страхового случая) выплатить потерпевшему (третьему лицу, которому причинен вред) денежную сумму (страховую выплату), а страхователь обязуется уплачивать страховые платежи в установленные договором сроки и выполнять другие условия договора.

Установлено, что договор страхования гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств по своей юридической природе является договором в пользу третьего лица, поскольку страховщик выполняет свой долг в пользу третьего лица – платит страховую выплату пострадавшему.

Проведена классификация договоров страхования гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств в зависимости от внутренней воли сторон на договоры обязательного страхования гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств и договоры добровольного страхования гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств.

Аргументировано, что к субъектам правоотношений, возникающих в связи со страхованием гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств, относятся: страховщик – юридическое лицо, которое имеет право осуществлять страховую деятельность на территории Украины и которое взяло на себя обязательства при наступлении в результате использования наземного транспортного средства страхового случая выплатить потерпевшему страховую выплату; страхователь – физическое или юридическое лицо, которое заключило договор страхования гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств и обязалось платить страховые платежи в установленные договором сроки и выполнять другие условия договора; лицо, гражданско-правовая ответственность которого застрахована, – страхователь или иное лицо, определенное в договоре страхования гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств, которое на соответствующих правовых основаниях использует соответствующее транспортное средство; пострадавший – третье лицо (физическое или юридическое лицо), которому причинен вред в результате использования указанного в договоре наземного транспортного средства.

Предмет договора страхования гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств определен как ответственность, одним из условий возникновения которой является причинение вреда жизни, здоровью или имуществу третьих лиц в результате использования транспортного средства.

Определено, что формами предложения заключить договор страхования гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств (формами оферты) являются: 1) направление страхового полиса

страхователю; 2) размещение страхового полиса на сайте; 3) устное сообщение о существенных условиях договора.

Обосновано, что содержание договора страхования гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств составляют существенные условия договора, а именно: предмет договора страхования; размер страховой суммы; страховой случай; размер страхового взноса, срок его уплаты; страховой тариф; срок действия договора; порядок изменения и прекращения действия договора; условия осуществления страховой выплаты; причины отказа в страховой выплате; права и обязанности сторон; ответственность за невыполнение или ненадлежащее выполнение условий договора; другие условия по соглашению сторон.

Установлено, что договор страхования гражданско-правовой ответственности собственников наземных транспортных средств может заключаться в: 1) письменной форме (не на бланках строгой отчетности); 2) электронной форме с введением электронной базы страховых полисов.

Доказано, что выплата страхового возмещения может иметь характер как правоизменяющего юридического факта (суброгация), так и правопрекращающего или правоустанавливающего юридического факта (регресс в порядке, определенном статьей 1191 ГК Украины).

Ключевые слова: страхование; договор страхования; виды страхования; гражданско-правовая ответственность; транспортное средство; собственник; страховое возмещение.

SUMMARY

Zubkova L. A. Civil legal regulation of insurance liability of vehicles' owners. – Manuscript.

The thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.03 – civil law and civil procedure; family law; international private law. – National Academy of Internal Affairs, Kyiv, 2016.

The thesis is a complex scientific study of legal regulation of civil liability of vehicles' owners.

The study determined the state of scientific development of legal regulation of civil liability of vehicles' owners along with methodological principles of study, traced the evolution of the legislation adoption and development, studied international experience of civil-legal regulation of this institution. The concept, the essence and types of insurance contracts for vehicles' owners, set range of subjects, the subject and content of the contract. Thesis determined the characteristics, execution and termination of civil liability insurance contracts.

On the basis of specific doctrines and the current civil legislation of Ukraine proposals were designed for legal norms to be improved.

Keywords: insurance; insurance contract; civil liability; ground vehicle; owner; insurance compensation.